



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **J. P.**, proti žalované: **Obec Seč**, se sídlem Seč č. 17, Ústí nad Orlicí, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu ve věci stížnosti žalobce ze dne 18. 12. 2013 na postup žalované při vyřizování žádosti žalobce o poskytnutí informací, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 8. 1. 2015, č. j. 52 A 121/2014 – 59,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích se žalobce domáhal ochrany proti nečinnosti žalované. Současně navrhl, aby mu soud přiznal osvobození od soudních poplatků a ustanovil mu zástupce z řad advokátů.

Krajský soud usnesením ze dne 8. 1. 2015, č. j. 121/2014 – 59, výrokem I. zamítl návrh žalobce na přiznání osvobození od soudních poplatků, výrokem II. zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů a výrokem III. vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za žalobu proti nečinnosti žalované ve výši 2000 Kč ve lhůtě tří dnů. Poučil jej též o tom, že nebude-li soudní poplatek zaplacen, soud řízení zastaví.

Krajský soud dospěl k závěru, že u žalobce existují zvláštní okolnosti, na základě kterých je v jeho případě namíste výjimečně využít oprávnění k soudnímu uvážení a osvobození od soudních poplatků mu nepřiznat. Tímto zvláštním důvodem k odepření osvobození od soudních poplatků je povaha sporů, které žalobce v poslední době v mnoha případech vede, přičemž k nim patří též projednávaná věc. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru,

aby měly vztah k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Naopak se jedná o spory vyvolané žalobcovým zájmem o vyřizování veřejných záležitostí a o fungování veřejných institucí. Nadto žalobce v těchto sporech podle soudu postupuje způsobem, který dokládá, že mu jde o samotné vedení sporu, nikoli o řešení problému. Z veřejně dostupných zdrojů soudu vyplynulo, že žalobce adresoval žalované množství žádostí o poskytnutí informací, které se však nevztahují k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry, přičemž některé z nich lze považovat za bizarní či patologické. Činnost žalobce vyústila v rezignaci všech členů zastupitelstva žalované, proto Ministerstvo vnitra muselo jmenovat správce obce; žalobce svým jednáním tedy dosáhl paralýzy této územní samosprávy. S ohledem na tuto aktivitu žalobce dospěl soud k závěru, že u něho existují zvláštní okolnosti, jež odůvodňují nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Předmětné spory sice může žalobce podle soudu vést, ale je v takovém případě nutné, aby nesl náklady na jejich vedení. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly, jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně; o takový případ se však v dané věci nejedná. Žalobcovy osobní poměry mu nadto v přístupu k soudu nebrání, neboť spolu se svojí manželkou má měsíční příjem ve výši 20 498 Kč (oba jsou příjemci starobního důchodu), vlastní byt v P. a dům č. p. 41 s pozemky v B. Žalobce tedy podle závěru soudu není nemajetný. Jelikož soud neshledal důvod pro to, aby žalobce osvobodil od soudních poplatků, nemohl mu ani ustanovit zástupce z řad advokátů, proto výrokem č. II. tohoto usnesení jeho návrh zamítl. Nadto shledal, že odbornou pomoc žalobce zjevně nepotřebuje, neboť jakožto zkušený žadatel o informace a účastník řady řízení je evidentně schopen se orientovat v relevantní právní úpravě. Výrokem č. III. usnesení soud vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku a poučil jej o následcích jeho nezaplacení.

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 8. 1. 2015, č. j. 52 A 121/2014 – 59, bylo žalobci doručeno dne 22. 1. 2015. Na výzvu k zaplacení soudního poplatku žalobce nereagoval.

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 29. 1. 2015, č. j. 52 A 121/2014 - 68, řízení v předmětné věci pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 16. 2. 2015 a téhož dne nabylo právní moci.

Podáním datovaným dne 1. 2. 2015, které bylo podáno k poštovní přepravě dne 3. 2. 2015 a které bylo doručeno Nejvyššímu správnímu soudu dne 4. 2. 2015, se žalobce (dále jen „stěžovatel“) bránil proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 8. 1. 2015, č. j. 52 A 121/2014 – 59, konkrétně proti jeho výrokům I. a II. V kasační stížnosti čítající 22 stran obšírně popisuje, že rozhodnutí krajského soudu o neustanovení advokáta a neosvobození od soudních poplatků je pro něho překvapivé, protože v předchozích případech tentýž soud rozhodl zcela opačně. Odmítá též, že by jeho návrhy nemohly být zjevně úspěšné, neboť soud toto své přesvědčení žádným způsobem nekonkretizuje. Také brojí proti závěru, že se nejedná o spory zasahující do jeho životní sféry, právě naopak, od počátku se jedná ze strany představitelů žalované o útoky proti jeho osobě, o neoprávněné zásahy do jeho ryze osobní životní sféry, o úmyslné obviňování stěžovatele z páchaní protiprávní činnosti apod. Jedná se sice o spory týkající se poskytování informací, avšak se nejedná o spory, které by měly šikanovat či paralyzovat činnost žalované. Stěžovatel má naopak za to, že je to žalovaná, kdo úmyslným odmítáním jeho žádostí vyvolává spory, aby mu znemožnila přístup k předmětným informacím soudní cestou. To dokládá citací rozhodnutí Krajského úřadu Pardubického kraje, které nejen zrušilo rozhodnutí žalované ze dne 21. 5. 2014, č. j. 79/2014, a věc vrátilo žalované k novému projednání, ale v něm též uvedlo,

pokračování

že žadatel žádá o informace týkající se jeho osobní sféry a sféry jeho rodiny. Žalovaná nedoložila, že by se jednalo o šikanózní požadavky. Stěžovatel v neposlední řadě popisuje též svou majetkovou situaci a upozorňuje na to, že má velké náklady z důvodu snahy o ochranu jeho práv a oprávněných zájmů, zejména v důsledku vedení soudních sporů se správními orgány, a odkazuje na nemalé částky, které je nucen měsíčně vynaložit ze svého starobního důchodu jak za soudní poplatky, tak za kopírování potřebných písemností. S ohledem na výše uvedené stěžovatel požaduje také, aby mu byl ustanoven zástupce a aby byl osvobozen od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti dále uvádí mnoho skutečností nesouvisejících s rozhodnutím o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce z řad advokátů, ale směřujících spíše do věcí samé, jejíž posouzení není předmětem řízení o této kasační stížnosti. Poukazuje zejména na to, že samotná skutečnost, že se začal bránit protiprávnímu jednání správních orgánů, je mu nyní kladena k tíži, a to i když využil soudní ochrany jako posledního prostředku nápravy. Zdůrazňuje rovněž, že neexistuje žádné pravomocné rozhodnutí, které by konstatovalo, že by se dopustil porušení právních předpisů, avšak je s ním zacházeno jako s nejhorším zločincem, stal se místním vyvrhelem a štvancem, ačkoli neví proč. Podrobně dále popisuje genezi celého případu, svých souvisejících žádostí o informace, které postupně navazovaly na jeho předchozí žádosti, i to, jak je podle svého přesvědčení očerňován ze strany bývalých zastupitelů žalované, a jak tyto skutečnosti nezákonně ovlivňují další chování správních orgánů. Stěžovatel se proto cítí diskriminován, neboť o jeho žádostech není rozhodováno na základě skutkových okolností dané věci, ale na základě těchto údajných pomluv vztahujících se k ničím nedoloženému protiprávnímu jednání. Ze strany správních orgánů proto dochází k celé řadě porušení zákona. Vyslovuje proto přesvědčení, že nikdy nezneužil svého práva na přístup k soudu, neboť se na soud obrátil v ojedinělých případech. Správní orgány svou neochotu poskytnout požadované informace pouze účelově odůvodnily pošpiněním osoby stěžovatele a de facto mu navždy odeprly právo na informace. Svá tvrzení stěžovatel doložil obsáhlými přílohami čítajícími desítky stran textu.

Žalovaná ve svém vyjádření, které zasílá jako univerzální ke všem žalobám stěžovatele, uvádí, že se na podání stěžovatele snažila vždy reagovat řádně, nicméně množství stěžovatelových žádostí je nezpracovatelné. Z tohoto množství je zřejmé, že stěžovateli nejde o informace, ale o úplné zahlcení žalované; proto žalovaná považuje jeho písemnosti za šikanu, což bylo potvrzeno i rozhodnutím Krajského úřadu Pardubického kraje sp. zn. KrÚ 54790/2014. Žalovaná žádá o zabránění jakéhokoliv styku stěžovatele, který nemá k žalované žádnou vazbu, protože jeho stížnosti a vyhrůžky, které začaly již v roce 2011 za působení minulého zastupitelstva, které z důvodu písemné šikany a zahlcení od stěžovatele celé rezignovalo, a též za doby správce obce, JUDr. Jana Štástného, tak i za krátké období nového zastupitelstva (od listopadu 2014), neustávají. Jejich frekvence neubývá a přibývají k tomu žaloby ke správním soudům a kasační stížnosti k Nejvyššímu správnímu soudu. Šikanózní podání stěžovatele brání žalované v řádném fungování, neboť nemá žádného zaměstnance a administrativní úkony vykonávají pouze neuvolnění zastupitelé. Jako přílohu zaslala žalovaná seznam 98 podání stěžovatele, která jí byla adresována od roku 2011.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

Další z podmínek řízení před Nejvyšším správním soudem je povinnost stěžovatele být „(...) *zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie*“ (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), a dále povinnost zaplatit soudní poplatek za kasační stížnost [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona]. Spolu s kasační stížností stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů pro sepsání kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud v posuzované věci ale nepožadoval ani zaplacení soudního poplatku, ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem přezkumu usnesení, kterým nebylo stěžovateli přiznáno osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, č. 486/2005 Sb. NSS a rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel, přičemž neshledal vady uvedené v odstavci 4 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Stěžovatelovy kasační námitky lze podřadit pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro tvrzenou nezákonnost napadeného rozhodnutí.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předně uvádí, že skutkově obdobný případ byl řešen rovněž v usnesení ze dne 8. 1. 2015, č. j. 4 As 240/2014 - 50. V této věci Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost stěžovatele, neboť dospěl k závěru, že v projednávané věci nebyly splněny zákonné podmínky řízení, a kasační stížnost tak nebylo lze projednat a věcně o ní rozhodnout. Usnesení o zastavení řízení ze dne 24. 11. 2014, č. j. 52 A 101/2014 - 65, bylo stěžovateli řádně doručeno dne 5. 12. 2014, avšak ten se proti němu další kasační stížností nebránil, ač byl o této možnosti krajským soudem řádně poučen. Z důvodu vydání usnesení o zastavení řízení tedy bylo řízení o žalobě ze dne 11. 10. 2014 pravomocně skončeno, přičemž toto usnesení nemůže být z důvodu absence opravného prostředku podaného stěžovatelem žádným způsobem za dané procesní situace projednáno, neboť Nejvyšší správní soud nemůže ex offio přezkoumávat další rozhodnutí krajského soudu, které nebylo kasační stížností napadeno - srov. ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s. Projednávání kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a o neustanovení zástupce z řad advokátů by tak v důsledku absence řízení postrádalo jakýkoliv smysl.

V nyní projednávané věci se jedná sice o situaci podobnou, nikoli však totožnou. V této věci totiž sice rovněž došlo k pravomocnému zastavení řízení před krajským soudem usnesením ze dne 29. 1. 2015, č. j. 52 A 121/2014 - 68, uvedené usnesení však stěžovatel napadl včasnou kasační stížností, a tedy tento výsledek řízení je ještě možné zvrátit. Řízení o této kasační stížnosti je vedeno pod sp. zn. 9 As 47/2015.

Nejvyšší správní soud prvně připomíná, že krajský soud kasační stížností napadeným usnesením nepřiznal stěžovateli osvobození od soudního poplatku, v důsledku čehož pak zamítl rovněž jeho žádost o ustanovení zástupce.

pokračování

Konstantní judikatura Nejvyššího správního soudu stanoví, že osvobození od soudních poplatků představuje procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud uvádí, že krajský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků ze dvou důvodů. Za zásadní důvod považoval krajský soud povahu sporů, které stěžovatel vede s žalovanou a jinými institucemi. Tu krajský soud vyhodnotil jako šikanózní výkon práva, který si dobrodlní osvobození od soudních poplatků nezasluhuje, jak bude objasněno níže. Jako druhý důvod v závěru napadeného usnesení krajský soud uvedl, že stěžovatelovy osobní a majetkové poměry mu v přístupu k soudu nebrání. Po provedeném posouzení stěžovatelem předložených podkladů k žádosti o osvobození od soudních poplatků nelze než s krajským soudem souhlasit. Nicméně Nejvyšší správní soud považuje právě majetkové poměry stěžovatele za zásadní pro posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Povaha jím vedených sporů se nabízí pouze jako důvod podružný tam, kde jsou majetkové poměry žalobce dostatečné. Poněvadž krajský soud posuzoval oba uvedené důvody, pouze je jinak hodnotil z hlediska jejich důležitosti, nejedná se o vadu řízení. Oba tyto důvody totiž vedou ke stejnému závěru, tj. k nepřiznání osvobození od soudních poplatků, a kromě toho by každý z nich zároveň v této věci obstál i samostatně.

K posouzení majetkových poměrů Nejvyšší správní soud předesílá, že z listin předložených stěžovatelem lze zjistit, že žije ve společné domácnosti s manželkou, jejich čistý měsíční příjem činí 20 498 Kč (oba jsou starobní důchodci) a spolu vlastní byt v P. a dům s pozemky v B. Stěžovatel soudu předložil také výpis z běžného účtu jeho manželky, paní T. P., za období od 1. 5. 2014 do 31. 5. 2014, s konečným zůstatkem 15 695 Kč. Z uvedeného výpisu však plyne, že na tento účet je zasílán pouze starobní důchod manželky stěžovatele (došla platba ze dne 6. 5. 2014). Je tak evidentní, že stěžovatel je buď majitelem jiného účtu, na který je zasílán jeho starobní důchod, nebo je mu starobní důchod zasílán v hotovosti, nicméně z předložených listin není patrné, jak je s těmito prostředky naloženo. Lze však s určitostí říct, že starobní důchod stěžovatele činí částku ve výši 12 026 Kč (doloženo oznámením České správy sociálního zabezpečení). Nejvyšší správní soud připomíná svou dřívější judikaturu (viz rozsudek ze dne 23. 2. 2006, č. j. 4 Ans 3/2005 – 148, rozsudek ze dne 29. 8. 2008, č. j. 4 Azs 53/2008 – 72), kdy dospěl k závěru, že i stěžovatel, u nějž měsíční příjem jeho domácnosti je 11 086 Kč, nesplňuje podmínku nedostatku prostředků, respektive že tutéž podmínku nesplňuje stěžovatel, který aktuálně disponuje finančními prostředky ve výši 10 000 Kč. Z uvedeného je evidentní, že stěžovatel (jeho domácnost) disponuje částkou vyšší, než byla posuzována v uvedených případech. Při zkoumání existence předpokladu nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že je to právě účastník řízení, koho zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Pokud chce tedy být ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí jednak uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který, dle jeho názoru, vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, a jednak musí takové tvrzení řádně doložit. Ze stěžovatelem tvrzených skutečností a z předložených podkladů však nelze seznat, že by splňoval podmínku nedostatku prostředků. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá

soudu povinnost, aby sám za účastníka řízení vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat. Jak již bylo řečeno, podstatou osvobození od soudních poplatků, jakož i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu. Smyslem tohoto institutu však není kompenzovat navrhovatelé diskomfort způsobený jistou finanční zátěží spojenou se soudním řízením. Nejvyšší správní soud neshledal, že by stěžovateli jeho majetkové poměry jakkoli bránily v přístupu k soudu. Skutečnost, že proti žalované vede mnoho, jak sám uvádí, nákladných řízení, z nichž ale většina nemá charakter sporů skutečně se dotýkajících jeho životní sféry, nemůže mít vliv na posouzení stěžovatelovy majetkové situace a jeho nutných výdajů.

Pokud jde o druhý krajským soudem posuzovaný důvod, Nejvyšší správní soud připomíná, že mimo ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. se na institut osvobození od soudních poplatků dílčím způsobem aplikuje rovněž ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), za použití ustanovení § 64 s. ř. s., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Citované ustanovení o. s. ř. pamatuje rovněž na situace, kdy uplatňování nebo bránění práva před soudem nese znaky svévole. K podmínkám, za nichž soud může žadateli upřít dobrodiní osvobození od soudního poplatku v kontextu uvedených právních úprav, zaujal již názor i Nejvyšší správní soud, a to v rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, v němž uvedl: *„Nejvyšší správní soud předně uvádí, že zneužívání dobrodiní osvobození od soudních poplatků je nepochybně důvodem způsobilým legitimizovat odklon od dosavadní rozhodovací praxe. Má-li soud v každém jednotlivém případě vážít konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým městský soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu.“*

V nyní posuzované věci krajský soud dospěl k závěru, že u stěžovatele existuje zvláštní okolnost, která jej oprávněje výjimečně využít oprávnění k soudnímu uvážení a toto dobrodiní mu nepřiznat. Tímto zvláštním důvodem je povaha sporů, které stěžovatel v poslední době v mnoha případech vede, k nimž patří i nyní projednávaná věc. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné pečlivě posoudit s ohledem na okolnosti konkrétního případu s tím, že případné rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodiní ze strany účastníka řízení musí být odůvodněno právě s přihlédnutím k individuální povaze posuzovaného případu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 – 29). Krajský soud se správným a korektním způsobem zabýval osobou stěžovatele a jeho procesní činností v předmětném řízení i v dalších řízeních vedených před tímto soudem. Pokud by se soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí osobou stěžovatele a jeho procesní aktivitou nezaobíral, nemohl by jeho žádost o osvobození od soudních poplatků vůbec posoudit a jeho rozhodnutí by bylo nutné jako nepřezkoumatelné zrušit. Krajský soud tak správně posuzoval, zda došlo ke zneužití práva i v tomto konkrétním posuzovaném případě, a nevyšel pouze ze samotné skutečnosti, že stěžovatel vede mnoho sporů. Osvobození od soudních poplatků není institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit,

pokračování

aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 101/2011- 66, resp. rozsudek ze dne 6. 6. 2012, č. j. 2 Ans 6/2012 - 12). Jak po předběžném posouzení věci dovodil krajský soud, nyní projednávaná věc takovou povahu nemá. Krajský soud poukázal na svou vědomost o sporech vedených stěžovatelem s různými veřejnými institucemi, jež se týkají poskytování informací, podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen zákon č. 106/1999 Sb.), které pak v některých případech pokračují jako spory soudní. Podání stěžovatele jsou převážně velmi komplikovaná a rozsáhlá a reakce povinných subjektů stěžovatele málokdy uspokojí. Stěžovatel následně využívá všech dostupných opravných prostředků. Stěžovatelova žaloba v podstatě nevybočuje z dosavadního charakteru jeho jednání, když obsahuje paletu jeho stížností na postup Obecního úřadu obce Seč při vyřizování jeho účelových žádostí o informace, často obstrukčního charakteru, a je tak vlastně pokračováním jeho osobního „boje“ za dosažení (jeho vlastními slovy řečeno) „absolutního vítězství,“ zcela evidentně nad žalovanou. Je tak zjevné, že uvedená žaloba se zcela míjí svým předpokládaným účelem – ochranou veřejných subjektivních práv stěžovatele, ale je zneužívána za účelem dalšího zahlcení žalované. Takový výkon práva však nemůže požívat ochrany (kromě krajským soudem citovaných rozsudků viz např. rozsudek ze dne 26. 1. 2011, č. j. 2 Afs 83/2010 - 68), a nelze mu přiznat ani dobrodiní osvobození od soudního poplatku. S ohledem na uvedené nutno souhlasit s krajským soudem, jenž uzavřel, že pokud stěžovateli záleží na vedení řízení o předmětné žalobě, je na něm, aby si opatřil finanční prostředky na zaplacení soudního poplatku (obdobně bylo rozhodnuto např. ve věci ze dne 9. 4. 2014, č. j. 6 As 34/2014 - 11). Jak již ale bylo uvedeno, jedná se o důvod vedlejší, protože stěžovatel nemohl být osvobozen od soudního poplatku již v důsledku nesplnění zásadní podmínky, tj. neprokázání nedostatku prostředků.

Namítá-li dále stěžovatel, že v jiné věci jej krajský soud od soudního poplatku osvobodil, nutno uvést, že sám stěžovatel tvrdí, že se v předmětné věci jednalo o jeho první žalobu, a tudíž povaha sporů vedených stěžovatelem ještě nebyla krajskému soudu známa. Jak již ale bylo uvedeno, každá žádost o osvobození od soudních poplatků se musí zkoumat individuálně. Poněvadž měl krajský soud při rozhodování o stěžovatelově žádosti v nyní projednávané věci další informace, jež svědčí jak o jeho majetkové situaci, tak o svévolném uplatňování práva, které bylo v odůvodnění napadeného usnesení obsáhle odůvodněno, nelze takovému postupu ničeho vytknout.

Pokud stěžovatel nesouhlasí, že by jeho návrhy nemohly být zjevně úspěšné, Nejvyšší správní soud konstatuje, že zjevná neúspěšnost stěžovatelova návrhu nebyla krajským soudem posuzována a nebyla ani důvodem pro nepřiznání požadovaného osvobození od soudních poplatků.

S ohledem na uvedené nelze než uzavřít, že krajský soud dospěl k správnému závěru, nepřiznal-li stěžovateli osvobození od soudních poplatků.

Jelikož tak u stěžovatele nebyl naplněn předpoklad, aby byl osvobozen od soudního poplatku, nemohl mu být ustanoven ani zástupce z řad advokátů. Vedle toho se zdejší soud ztotožnil též se závěrem krajského soudu o tom, že u stěžovatele by nebyla naplněna ani druhá podmínka podle § 35 odst. 8 s. ř. s., tj. potřeba ochrany jeho práv. V řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Nejvyššímu správnímu soudu se jak v nynějším řízení, tak na základě stěžovatelem podané žaloby, jeví, že se v problematice žádostí o informace podle zákona č. 106/1999 Sb. orientuje, na soudy obrací podáními popisujícími podstatu věci

a obsahujícími náležitou argumentaci. Je tedy patrné, že stěžovatel je schopen sám bránit svá práva, formulovat své námitky a se soudy adekvátně komunikovat.

Závěrem Nejvyšší správní soud stěžovateli připomíná, že podle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem a ani se nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona, má právo, aby mu Česká advokátní komora na základě jeho včasného návrhu advokáta určila. Stěžovatel se tedy ještě může obrátit na Českou advokátní komoru.

V daném případě tedy nebyl naplněn namítaný kasační důvod a zdejší soud neshledal ani důvody, pro které by měl rozhodnutí zrušit pro pochybení, k nimž by měl přihlížet mimo uplatněné námitky podle § 109 odst. 4 s. ř. s. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšné žalované náklady nad rámec běžné činnosti nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalované právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. března 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu